

העֵבֶרֶת שְׂרָבִיט הַהֲנֵהָגָה

"וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר. יִפְקֹד ה' אֱלֹהֵי הַרוּחַת לְכֹל בָּשָׂר אִישׁ עַל הַעֲדָה" (במדבר כז, טו-טז).

הַדָּאָגָה לַמְּנַהִיג רְאוּי

"וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל ה' ", לַהוֹדִיעַ שְׂבָחָן שֶׁל צְדִיקִים שְׂכַשְׁנִפְטָרִין מִן הָעוֹלָם מִנִּיחִין צְרָכֵי עֲצָמֹן, וְעוֹסְקִין בְּצְרָכֵי צְבוּר (ילקוט שמעוני כז, תשעו).

מֹשֶׁה מְבַקֵּשׁ מִן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ, וְאוֹמֵר לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, גְּלוּי וַיְדוּעַ לְפָנֶיךָ דַּעְתָּם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְאִין בְּשַׁל בְּנֵיךָ דוּמָה זֶה לְזֶה. כְּשֶׁאֵנִי מְסַתְּלֵק מִהֵן, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ אִם בְּקִשְׁתָּ לְמַנּוֹת עֲלֵיהֶם מְנַהִיג, מְנַה עֲלֵיהֶם אָדָם שְׂיִהָא סוּבַל לְכֹל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי דַעְתּוֹ (תנחומא כז, י).

"אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם וְאֲשֶׁר יָבֵא לְפָנֵיהֶם, וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם" (במדבר כז, יז).

"אֲשֶׁר יֵצֵא לְפָנֵיהֶם" - לֹא כְּדֶרֶךְ מַלְכֵי הָאֲמוֹת שְׂיוֹשְׁכִים בְּבִתְיָהֶם וּמְשַׁלְחִין אֶת חֵילוֹתֵיהֶם לְמַלְחָמָה, אֲלָא כְּמוֹ שְׂעִשִׁיתִי אֲנִי, שְׂנַלְחַמְתִּי בְּסִיחוּן וְעוּג, שְׂנִאָמֵר (במדבר כא, לד) אֶל תִּירָא אוֹתוֹ, וּכְדֶרֶךְ שְׂעִשָׁה יְהוֹשֻׁעַ, שְׂנִאָמֵר (יהושע ה, יג) וַיִּלְךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלֵנוּ אַתָּה וְגו', וְכֵן בְּדוֹד הוּא אוֹמֵר (שמואל-א יח, טז) כִּי הוּא יוֹצֵא וְכֵן יוֹצֵא לְפָנֵיהֶם, יוֹצֵא בְּרֹאשׁ וְנִכְנַס בְּרֹאשׁ. **"וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם"** - בְּזִכְיוֹתָיו, **"וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם"** - בְּזִכְיוֹתָיו (רש"י).

"וְאֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וְאֲשֶׁר יָבִיאֵם", שְׂלֵא יִהְיֶה מוֹצִיאָן רְכֻבוֹת וּמְכַנְיִסִין אֲלֵפִים, מוֹצִיאָן אֲלֵפִים וּמְכַנְיִסִין מְאוֹת (ילקוט שמעוני כז, תשעו).

מֹשֶׁה רְבִינוּ עוֹמֵד לְהַסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם, וְהַדְּבָר הָעֶקְרִי הָעוֹמֵד לְנֶגֶד עֵינָיו הוּא לֹא לְהַשְׁאִיר אֶת עַם יִשְׂרָאֵל, צֵאן מְרַעִיתוֹ, **"כִּצְאָן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רַעָה"** (במדבר כז, יז). הוּא פּוֹנֵה בְּתַפְלָה וּבְבִקְשָׁה לְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְמַנּוֹת מְנַהִיג רְאוּי, שְׂיִבִין אֶת מְרַכְבוֹת הַהֲנֵהָגָה שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל, אָדָם שְׂיִבִין הֵיטֵב אֶת נַפְשׁ הָאָדָם, וַיִּדַע לְתַת לְכֹל אֶחָד אֶת מָה שֶׁהוּא צְרִיךְ. מְנַהִיג שְׂנוֹטֵל אַחֲרֵיָו וַיִּצְא לְמַלְחָמָה בְּרֹאשׁ חֵילוֹתָיו, וְלֹא אֶחָד כְּזֶה שְׂמַסְתַּתֵּר בְּבֵיתוֹ וְשׁוֹלַח אֶת צַעֲרֵיו לְהַתְמוֹדֵד לְבַד בְּחִזִּיתוֹ. מְנַהִיג צְדִיק בְּעַל שְׁעוֹר קוֹמָה שְׂבִזְכוּיֹתָיו יוֹכֵל לְהוֹצִיא אֶת הָעַם לְמַלְחָמָה וְגַם לְהַחְזִיר אֶת כָּלֶם הַבֵּיתָה בְּשָׁלוֹם.

בְּחִירַת הַמְּנַהִיג

"וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל ה' לֵאמֹר, יִפְקֹד ה' אֱלֹהֵי הַרוּחַת", כֹּל מִי שֶׁמִּבְקֵשׁ צָרְכֵי צְבוּר כְּאֵלוֹ בָּא בְּזוּעָה. יִפְקֹד ה', מָה רָאָה לְבַקֵּשׁ הַדְּבָר הַזֶּה אַחַר סֵדֶר נִחְלוּת, אֲלֵא כִּינּוֹן שְׂיִרְשׁוּ בְּנוֹת צִלְפָּחֵד אַבְיָהֵן, אָמַר מֹשֶׁה, הֲרִי הַשְּׂעָה שֶׁאֲתַבַּע בָּהּ צָרְכֵי, אִם הַבְּנוֹת יוֹרְשׁוֹת בְּדִין הוּא שְׂיִרְשׁוּ בְּנֵי אֶת כְּבוֹדֵי. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (מִשְׁלֵי כו, יח): "נִצֵּר תֵּאֱנָה יֹאכֵל פְּרִיָּה", בְּנִיךָ יֵשְׁבוּ לָהֶם וְלֹא עֲסֻקוּ בַתּוֹרָה, יְהוֹשֻׁעַ הַרְבֵּה שְׂרָתָךְ, וְהַרְבֵּה חֵלֶק לְךָ כְּבוֹד, וְהוּא הֵיחָה מְשָׁפִים וּמְעַרִיב בְּבֵית הַנְּעֻד שֶׁלְךָ, הוּא הֵיחָה מְסַדֵּר אֶת הַסְּפָסָלִים, וְהוּא פּוֹרֵס אֶת הַמַּחְצָלָאוֹת, הוּאֵיל וְהוּא שְׂרָתָךְ בְּכֹל פְּחוֹ, כְּדָאֵי הוּא שְׂיִשְׁמַשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל, שְׂאִינוּ מְאַבֵּד שְׁכָרוֹ, (בַּמְדַּבֵּר כו, יח): קַח לְךָ אֶת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן, לְקַיֵּם מַה שֶׁנִּצְוָה לְיֹאכֵל פְּרִיָּה (בַּמְדַּבֵּר רַבָּה כֹּא, יד).

מֹשֶׁה רַבְּנוֹ לֹא מִבִּין שְׂיְהוֹשֻׁעַ הוּא הַמְּנַהִיג הָרְאוּי לְעַם יִשְׂרָאֵל?

מֹשֶׁה רַבְּנוֹ אָדוֹן כָּל הַנְּבִיאִים, לֹא מִבִּין שֶׁתְּלַמִּידוֹ הַגְּדוֹל יְהוֹשֻׁעַ הוּא הַמְּנַהִיג הָרְאוּי לְעַם יִשְׂרָאֵל בְּעַת הַזֹּאת? מִדּוּעַ הוּא מִבְקֵשׁ שְׂבָנָיו יִרְשׁוּ אוֹתוֹ, הֲאִם הוּא אֵינוֹ יוֹדֵעַ שֶׁהֵם לֹא יֵשְׁבוּ וְעֲסֻקוּ בַתּוֹרָה, וְאִינָם רְאוּיִים לְהַנְהִיג?

כָּל הַשְּׂרָרוֹת שֶׁבִּישְׂרָאֵל עוֹבְרוֹת בִּירוּשָׁה

כְּשֶׁמְעַמִּידִין הַמְּלָךְ, מוֹשְׁחִין אוֹתוֹ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה... וּמֵאַחַר שֶׁמוֹשְׁחִין הַמְּלָךְ, הֲרִי זֶה זוֹכֵה לוֹ וְלִבְנָיו עַד עוֹלָם, שֶׁהַמְּלָכוֹת יִרְשָׁה, שֶׁנִּצְוָה (דְּבָרִים יז): "לְמַעַן יֵאָרִיךְ יָמֵים עַל מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבְנָיו בְּקִרְבֵי יִשְׂרָאֵל"... וְלֹא הַמְּלָכוֹת בְּלִבָּד, אֲלֵא כָּל הַשְּׂרָרוֹת וְכָל הַמְּנוּיִין שֶׁבִּישְׂרָאֵל יִרְשָׁה לְבָנוֹ וְלִבְנֵי בָנוֹ עַד עוֹלָם, וְהוּא שְׂיִהְיֶה הַבֵּן מְמַלֵּא מְקוֹם אָבוֹתָיו בְּחֻמְקָה וּבִירְאָה (רַמְבַּ"ם מַלְכִים א, ז).

מֹשֶׁה רַבְּנוֹ וּדְאֵי מִפִּיר אֶת יְכוּלוֹתֵיהֶם שֶׁל בְּנָיו מוֹל גְּדוּלוֹתוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ, אָבֵל בְּאִפְן טְבָעֵי רוּצָה שֶׁבְּנָיו יִמְלְאוּ אֶת מְקוֹמוֹ, הוּא לֹא הֵיחָה מִבְקֵשׁ זֹאת אִם זֶה לֹא הֵיחָה נְכוּן עַל פִּי דִינֵי הַתּוֹרָה, אוֹלָם מִשְׁעָה שֶׁנִּפְסְקָה הַהֲלָכָה שֶׁבְּדִינֵי יִרְשָׁה בְּנוֹת יוֹרְשׁוֹת אֶת אַבְיָהֵן, בּוֹדְאֵי שְׂגָם בְּנִים יוֹרְשִׁים אֶת אַבְיָהֶם, וְלִכֵּן הוּא פּוֹנֵה אֶל ה' עַל פִּי דִין תּוֹרָה, "בְּדִין הוּא שְׂיִרְשׁוּ בְּנֵי אֶת כְּבוֹדֵי". עוֹנֵה לוֹ ה': "בְּנִיךָ יֵשְׁבוּ לָהֶם וְלֹא עֲסֻקוּ בַתּוֹרָה", אִם כֹּה, הֲרִי שְׂעַל פִּי דִין הֵם אִינָם יוֹרְשִׁים אוֹתָךְ בַּהַנְהִיגָה, שֶׁהֲרִי הַתְּנָאֵי לִירוּשָׁת שְׂרָרָה הוּא "שְׂיִהְיֶה הַבֵּן מְמַלֵּא מְקוֹם אָבוֹתָיו בְּחֻמְקָה וּבִירְאָה", וַתְּנָאֵי זֶה לֹא מִתְקַיֵּם בְּבְנֵיךָ, וּבְנוֹסָף לְכָךְ, "כְּדָאֵי הוּא שְׂיִשְׁמַשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל", גַּם בְּמִקְרִים שֶׁהַדִּין עוֹמֵד לְצַדְךָ, יֵשׁ לְבַחַן מָה כְּדָאֵי... מָה הַדְּבָר הַכִּי נְכוּן לְעַם בְּעַת הַזֹּאת, וְיְהוֹשֻׁעַ הוּא הַמְּתָאִים בְּיוֹתֵר, הָרְאוּי בְּיוֹתֵר, שְׂגָם זָכָה לְכָךְ בִּישׁוּר, "נִצֵּר תֵּאֱנָה יֹאכֵל פְּרִיָּה".

רְגִישׁוֹת בְּבִחִירַת מְנַהִיג שְׂאִינוֹ בְּנוֹ שֶׁל הַמְּנַהִיג הַקּוֹדֵם

רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר מֹשֶׁה הֵיחָה מִתְעַצֵּב בְּלִבּוֹ שֶׁלֹּא עָמַד אֶחָד מִבְּנָיו. אָמַר לִיָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהֵלֵא בְּנֵי אַהֲרֹן אַחִיד כְּאֵלוֹ הֵן בְּנֵיךָ, וְאָף מִי שְׂאֵנִי מְעַמִּיד עַל יִשְׂרָאֵל יִלְךְ וְיַעֲמַד עַל פִּתְחוֹ שֶׁל אֶלְעָזָר. מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה, לְמַלְךָ בְּשֶׁר וְדָם שֶׁלֹּא הֵיחָה לוֹ בֶּן רְאוּי לְמַלְכוּת. נָטַל הַמְּלָכוֹת מִמֶּנּוּ וּנְתַנּוּ לְבֶן אוֹהֲבּוֹ. אָמַר לִיָּה אָף עַל פִּי שְׂנַתְתִּי לְךָ גְּדֻלָּה לְךָ וְעָמַד עַל פִּתְחוֹ שֶׁל בְּנֵי. כֹּךְ אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לִיְהוֹשֻׁעַ לְךָ וְעָמַד עַל פִּתְחוֹ שֶׁל אֶלְעָזָר (יִלְקוּט שְׁמַעוֹנִי כו, תשעו).

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִבִּין אֶת הַקִּשְׁי הָאֲנוּשִׁי שֶׁל מֹשֶׁה רַבְּנוֹ בְּכָךְ שֶׁהַמְּנַהִיג הַנְּבַחֵר אֵינוֹ בְּנוֹ אֲלֵא תְּלַמִּידוֹ, וְלִכֵּן מְצוּהָ עַל יְהוֹשֻׁעַ לְעַמַּד עַל פִּתְחוֹ שֶׁל אֶלְעָזָר אַחֲרָיו שֶׁהוּא כְּבוֹד, וְלִשְׂאֵל אֶצְלוֹ בְּמִשְׁפַּט הָאוּרִים.

התורה הקדושה מלמדת אותנו כאן בצורה מפורטת איה יש לנהג בבחירת מנהיג חדש, למצא את המנהיג הטוב ביותר, שזכאי לכה על פי דין תורה, וראוי לכה מצד עצמו, וכאשר זה אינו בנו יורשו של המנהיג הקודם, יש לבצע את המהלך כולו ברגישות גדולה ביותר, על מנת שלא לפגע ברגשותיו של המנהיג היוצא.

אפן המנוי

"ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון, איש אשר רוח בו, וסמכת את ידך עליו. והעמדת אתו לפני אלעזר הכהן, ולפני כל העדה, וצויתתה אתו לעיניהם. ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל (במדבר כז, יח-כ). אחרי שנבחר המנהיג החדש יש לבצע ארבע פעולות, כדי לודא שהמנוי יתבצע ויעבר בצורה חלקה וללא כל עוררין:

הליך חפיפה

א. "וסמכת את ידך עליו" - תן לו מתרגמן שיידרש בתייד, שלא יאמרו עליו, לא הנה לו להקים ראש בימי משה (רש"י). המנהיג החדש צריך להתחיל בהליך החפיפה, והכניסה לנעלי ההנהגה עוד בחיי המנהיג הקודם, כדי שיהיה ברור לכלם שהמנהיג הקודם אכן סמך את ידיו עליו, הוא מאמין ביכולותיו להנהיג, והמנוי נעשה על דעתו בלב שלם.

מנוי בכמבי

ב. "והעמדת אתו לפני אלעזר הכהן, ולפני כל העדה... לעיניהם". המנוי חייב להעשות בקהל עם ועדה, לפני ראשי הקהל ולפני כל העם, כדי למנע כל עוררין.

הצגת המידע

ג. "וצויתתה אתו" - על ישראל, דע שטרחנין הם, סרבנים הם, על מנת שתקבל עליך (רש"י). בהרבה מקרים, אדם נוטל על עצמו תפקיד נחשק ונוצץ, וכאשר מתגלים לו הקשיים שבתפקיד הוא נמנע מלהתמודד עמם, הוא מתרץ זאת בכך שלא על מנת כך קבל את התפקיד. ולכן יש לתת למנהיג החדש את כל המידע הדרוש, להציג בפניו את כל הקשיים שבתפקיד החדש, כך שידע מראש מול מה הוא עומד, ועם מה הוא יצטרך להתמודד, כדי שיקבל על עצמו את התפקיד בלב שלם, ויבצע אותו כראוי.

גנוני כבוד

ד. "ונתתה מהודך עליו" - זה קירון עור פנים. "למען ישמעו כל עדת בני ישראל" - שיהיו נוהגין בו כבוד ויראה כדרך שנוהגין בך (רש"י). אחד מהתנאים להצלחתו של מנהיג הוא בסוס סמכותו. כדי לבסס סמכות יש צרה בגנוני כבוד. מלך צריך כתר, בגדי מלכות, ארמון מפאר ומשמר כבוד, רב זקוק לאצטלא דרבנו, ולהפכה וכבוד מזקני העדה. יש לתת למנהיג החדש את כל התנאים הדרושים לו, על מנת שיכבדו אותו, כדי שיוכל לבסס את מנהיגותו.

יהי רצון שנזכה בקרוב למנהיגותו של משיח צדקנו "חטר מגזע ישי", והנה צדק אזור מתניו והאמונה אזור חלציו" (ישעיהו יא, א, ה).

ספורים משלים ועובדות מהחפץ חיים משלבים בפרשת השבוע - פרשת פנחס

תשובתו של רב חכם

החפץ חיים נהג לספר, שפעם דרשו מרב גדול בעיר אחת, שיעניש את כורך הספרים, משום שהוא כרך יחד חומש עם חוברת של סופר מסוים. והרב ענה על כך:

מדוע אינכם דורשים להעניש את אלו שמלמדים מתוך החוברות הללו, וכורכים יחד את דיני התורה עם סיפורי ההבלים של הסופר הזה, לא בתוך ספר, אלא בתוך הראשים שלהם, במח ובמחשבה שלהם.

אפשר למצא פתרון לספר כרוך, אפשר לפרק את הכריכה, להפריד את הספר מהחוברת, ולכרך אותו מחדש, אבל אין פתרון לאותו אדם שזה כרוך בתוך הראש שלו.

החפץ חיים פרסם עשרות מאמרים וכתבות בעתונים בכדי להרחיק את הנער מקריאת הספרות המקלקלת מוסרית, ומקריאת החוברות האפיקורסיות של הסופרים המודרניים.

כמחנה דגול הוא חזה מראש בסכנה הגדולה הטמונה בכך, והוא הזהיר את ההורים לא לשלח את ילדיהם לבתי הספר החדשים, בהם לא מלמדים את תורת משה על ידי מורים יראי שמים.

(הרב שמואל גריינימן "מאה סיפורים ומשלים מהחפץ חיים" – תרגום מידיש הרב משה ליב הכהן הלבפשטט) ©

"צור את המדינים והפיתם אותם. כי צורים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור..." (במדבר כה, יז-יח). חכמינו זכרונם לברכה דורשים (במדבר רבה כא, ד): צור את המדינים, למה? כי צורים הם לכם. מכן אמרו חכמים בא להרגה השכם להרגו. רבי שמעון אומר מנין שהמחטיא את האדם יותר מן ההורגו, שההורג הורג בעולם הזה, ויש לו חלק לעולם הבא, והמחטיא הורגו בעולם הזה ובעולם הבא.